

The background is a painting of a coastal scene. In the foreground, there's a dark, rocky shoreline with some white foam from waves. The middle ground shows a body of water with a small boat on the left and a rocky island in the center. The background features a distant shoreline with trees and buildings under a pale sky. A semi-transparent light green rectangular box is overlaid on the center of the image, containing text in a serif font.

Катры Вала:
*«Сэрца маё –
бязмежнае мора»*

Катры Вала

(сапр. Карын Аліса
Хейкель)

(1901 – 1944)

— адна з самых
вядомых паэтак
у гісторыі фінскай
літаратуры.

Катры Вала нарадзілася ў 1901 годзе ў лапландскай вёсцы Муёніё ў сям'і ляснічага.

Пасля смерці бацькі ў 1911 годзе сям'я пераехала ў Порва.

У 1922 годзе Катры Вала скончыла настаўніцкае вучылішча і некалькі гадоў выкладала ў школе.

КАТРИВАЛА
КАУКАИНЕН
РИУТАРНА

W. S. O. Y.

Пісаць вершы Катры пачала ў 11 гадоў.
У 1920-я гады друкавалася ў перыёдыцы.
У 1924 годзе выйшаў першы зборнік паэткі «Далёкі сад» (Kaukainen riutarha), за які яна атрымала дзяржаўную прэмію.

Апошні вечар красавіка

Ціхі вечар.

Замоўклі, не плачуць стрэхі
і хаваецца сонца за небакраем.
У сінім, нямотным сутонні
плавае наваколле.

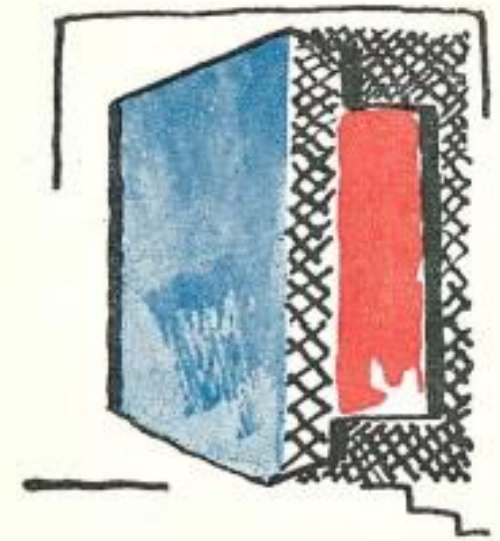
Са смалістай духмені
цёмнага лесу
маладзік выплывае,
як вялізная здзіўленая кветка,
залатая і свежая
зіхцее на сінім небе.

Усё серабрыцца змярцвелае.
Дзе ж вы затрымаліся, песні,
у якіх звініць п'янлівая радасць
вясенніх
ручаін і звонкая туга птушынага
выраю?
Дзе ж вы затрымаліся, тыя часіны,
калі пунсавее зялёнай крывёю
маладая трава?

У 1926 годзе пабачыла свет другая кніга Катры Вала «Сінія дзверы» (Sininen ovi).

KATRI VALA

SININEN OVI

WSOY

Вялікія флейты

Сонца зайшло.

Сон адлятае з вачэй, я дрыжу.

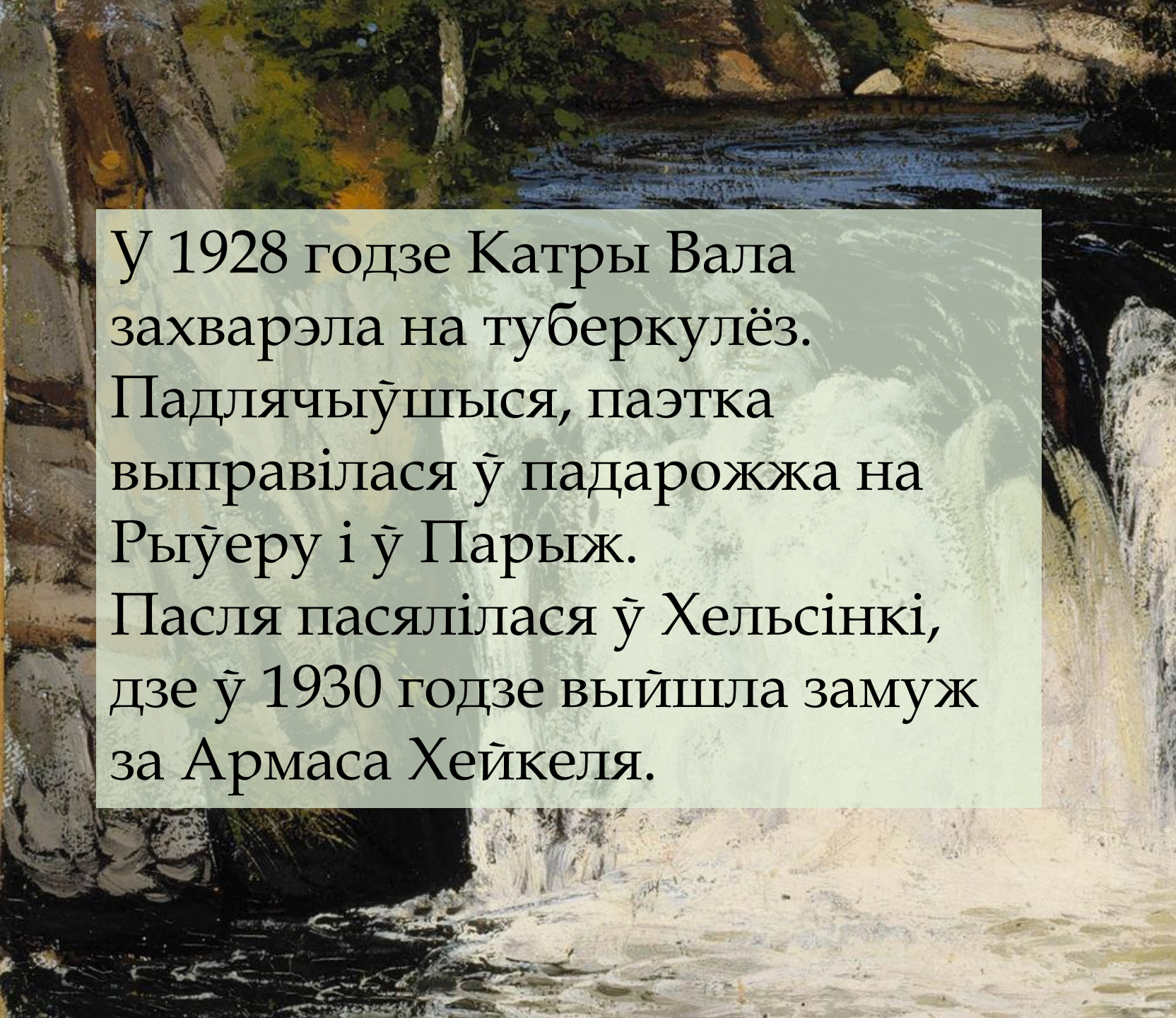
Я ведаю: макі палаюць у цемры,
леў раве ўдалечыні
пра сваё грознае каханне.

Я адчуваю ў цемры, як нечый пякучы подых
абпальвае мае грудзі.

Я чырванею ад сораму і выбягаю,
каб астудзіць у рацэ сваё цела.

Як жахліва!

Кожнае дрэва, нібыта вялізная флейта
агалошвае ноч дзікунскім напевам!

У 1928 годзе Катры Вала захварэла на туберкулёз. Падлячыўшыся, паэтка выправілася ў падарожжа на Рыўеру і ў Парыж. Пасля пасялілася ў Хельсінкі, дзе ў 1930 годзе выйшла замуж за Армаса Хейкеля.

У пачатку 1930-х гадоў Катры Вала працавала крытыкам у часопісе «Туленкантаят» (Tulenkantajat, «Носьбіты агню»).

Пазней ўвайшла ў літаратурную групу «Кійла» (Kiila, «Клін»).

„Tuntuu kuin Euroopan kansat olisivat yksi suuri suku; vierailulla käynnit vain perhekutsuja”

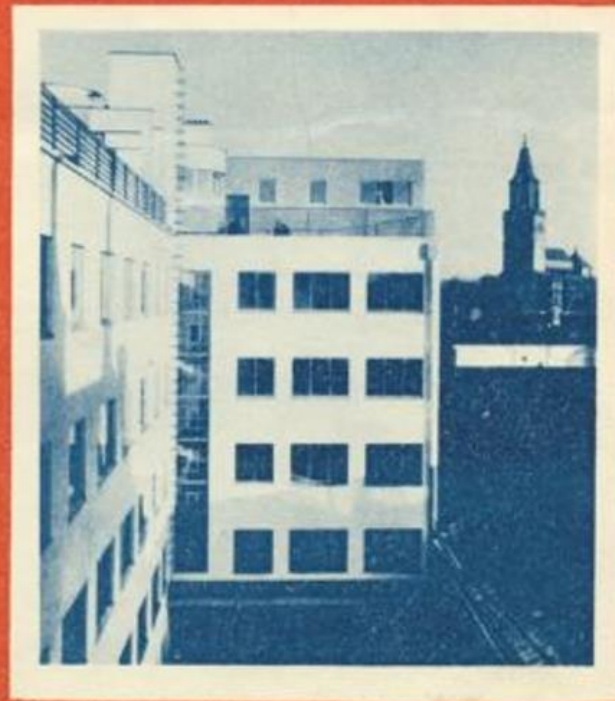
(VRIJO KILPISEN HAASTATELUSTA „Uudessa Suomessa” 19. 3. 30.)

Tulenkantajat

N° 6

Hinta 5 mk.

Onko Turku Suomen modernin kaupunki?
Miksi valtaa realismi taas teatterin?
(«Matkan päin»-tekijän vastaus)
Kuka on Parisin suurin vampyyri-näyttelijätär?
LUKEAA VASTAUKSET NIIHIN KYSYMYKSIIN TÄSSÄ NUMEROSSA

На прычале зямлі

Я іду. Іду, з палаючым сэрцам
пад ланцугом ліхтароў блішчастых.
Ціха падае снег, праменяцца водарам
непадалёку вялізныя белыя кветкі.

Нейкі дзіўны засмужаны горад.
Што тут я шукаю, таго не знайду.
Здалёк даносяцца гукі: гэты планеты
імчацца праз прасторы Сусвету.

Раней мне хацелася за акіяны,
на бераг Сусвету, да зоркі
далёкай імкнулася.

Што было ў жыцці – я страціла ўсё.
Ветразь мой залаты, аднясі мяне з неба
да прычалу Зямнога!

Зборнік «**Вяртанне**» (Paluu), які выйшаў у 1934 годзе, змяшчае вершы, якія маюць больш змрочныя колеры, чым яе ранейшыя творы. Такі адбітак паклала асабістая трагедыя Катры Вала – страта першага дзіцяці і выкліканая гэтым глыбокая дэпрэсія.

Мост

О, было б маё сэрца непарушнай скалой!
А я хістаюся пад цяжарам сваім.

З усіх краёў свету ўчапіліся
ў мяне слабыя дзіцячыя рукі,
трапеча й сціскаецца сэрца маё
ад мільёнаў жахлівых ускрыкаў.
Я, чалавекалюбца, ад страху
дрыжу: як стане адным народжаным больш
і больш адною пакутаю.

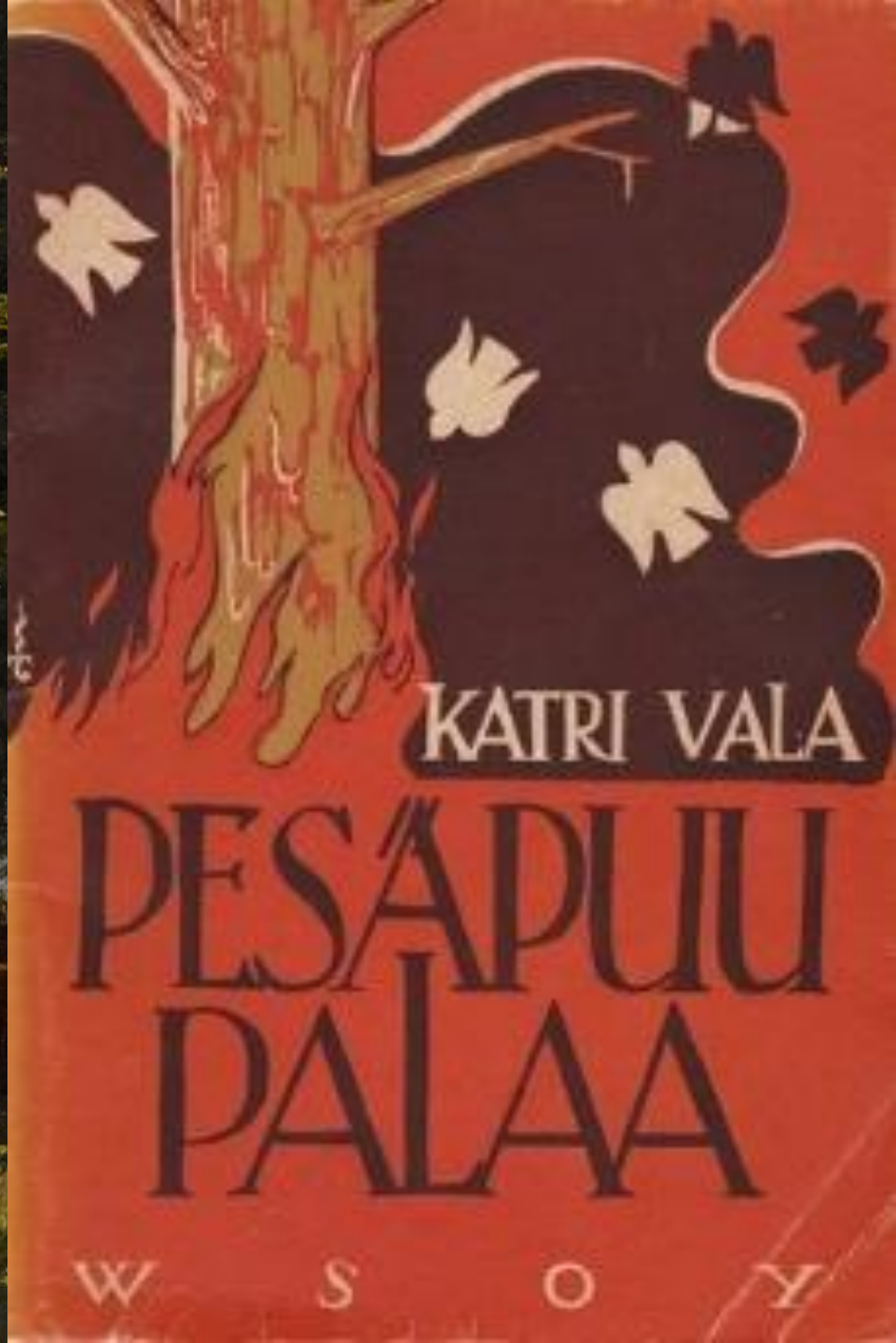
О, каб была я магутнаю, нібы мора,
дык спевам сваім я знесла б сцяну,
што аддзяляе ваша жыццё
ад світальнага сонца.

Але я толькі хісткі масток,
па якім пралягае ваша дарога.

Пасля нараджэння другога дзіцяці хвароба паэткі зноў абвастраецца.

З-за фінансавых праблем яна разам з сынамі з'язджае ў Швецыю.

У 1942 годзе з'яўляецца апошні зборнік Катры Вала «Палае дрэва гнёздаў» (Pesäpuu palaa).

Палае дрэва гнёздаў

Трывожныя думкі ляцяць над Зямлёй,
нібы птахі, чые загарэліся гнёзды.
Голад, паразы, уцёкі – такія дарогі
вядуць нас па свеце да родных хацінак.

Каб жа мог чалаве
жыць хораша і спакойна,
нібы расліна,
каб сок жыватворны з палеткаў
па жылах струменіў.
Каб мог умывацца ён росным
світанкам,
улетку пяшчоціцца сонечным днём,
у серабрыстай сінечы купацца ўвосень,
пра каханне спяваючы песні
ды пра дзіцячую звонкую радасць.

У чорным полымі болю,
у моры пакутаў і стогнаў
грубеюць, гартуюцца сэрцы,
а некалі добрыя сейбітаў рукі
разбуральнай пагрозай палаюць
у імя ачышчэння Зямлі.

Трывожныя думкі ляцяць над Зямлёй,
нібы птахі, чые загарэліся гнёзды,
злым полымем дрэвы спавіты.
І гучыць над зямлёю жахлівая песня
вайны.

A black and white photograph of a woman standing next to a large white urn. The woman is wearing a dark, buttoned-up coat over a white collared shirt and a white beret. She has a serious expression. The urn is large, white, and has a fluted, scalloped rim. The background is dark and out of focus.

28 красавіка 1944 года
Катры Вала памірае ад
туберкулёзу ў Швецыі.
У 1945 годзе яе прах быў
перавезены ў
Фінляндыю і ўрачыста
пахаваны.

Жалейка

Не, я не сцяганосец
і не герой, што адкрывае шляхі
ў краіну сонечных ранкаў.
Я – вярба каля рэчкі,
і вятры люляюць мяне,
і з мяне мяцежны сусвет
выразае малую жалейку,
каб заграць на ёй спеў,
поўны болю, трывогі, кахання
ды амаль забытых світанкаў.

У 2017 годзе ў выдавецтве Зміцера Коласа ў серыі «Паэты планеты» выйшла кніга выбраных вершаў Катры Вала.

На беларускую мову творы фінскай паэткі пераклаў Якуб Лапатка.

Дзякуючы Аддзяленню пасольства Фінляндыі ў Беларусі гэтае выданне ёсць у фондзе залы літаратуры на замежных мовах.

Катры Вала

Выбраныя
вершы

П

Дзякуй за ўвагу!

У афармленні выкарыстаны творы фінскай мастачкі
Fanny Maria Churberg (1845—1892)

Аўтар прэзентацыі: *Наталля Алейнік*, бібліятэкар залы
літаратуры на замежных мовах

ДУК «Барысаўская цэнтральная раённая бібліятэка імя І.Х. Каладзева»
2021